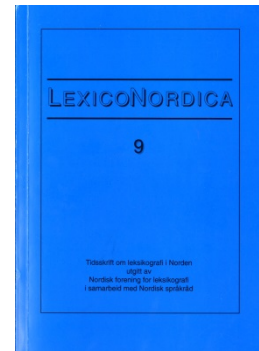

LexicoNordica

Titel: Præskription og deskription i nyere færøsk leksikografi
Forfatter: Johnny Thomsen
Kilde: LexicoNordica 9, 2002, s. 107-118
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Johnny Thomsen

Præskription og deskription i nyere færøsk leksikografi

The present paper deals with the particular Faroese problem of a significant lexical difference between the codified written language and oral language based upon writing on the one hand and neutral speech on the other. The difference between these two types of Faroese is described. With examples from four dictionaries published in the period 1992 to 1998 it is being demonstrated how Faroese purist lexicography describes the language by excluding frequent words, including neologisms etc.

Further, the problems of permanent Faroese-Danish language contact are described briefly and the special lexicographical problems arising from the constant interaction between Danish and Faroese are being touched upon. The consequences of the purist lexicographical approach are briefly dealt with.

1. Norm

Den færøske leksikografis glørværdige begyndelse med Svabos ordbog fra slutningen af det 18. og begyndelsen af det 19. århundrede fik af mange grunde ikke den betydning, den havde fortjent, da ordbogen først blev udgivet i 1960-erne, skønt manuskriptet ikke var uden betydning for senere ordbøger (SVABO 1966).

Den første trykte ordbog var J. Jakobsens færøsk-danske ordbog, der udkom som andet bind af V.U. Hammershaimbs velkendte "Færøsk Anthologi" (FÆ-DA 1891). Men den ordbog, som for et par generationer af færinger blev selve *ordbogen*, er M.A. Jacobsens og Chr. Matras' færøsk-danske ordbog, der udkom første gang i 1928 (FÆ-DA 1928).

Den er sikkert i mindre grad af færinger blevet brugt som en færøsk-dansk ordbog end som definitionsordbog, retskrivningsordbog og – implicit i hvert fald – som normativ ordbog for brug af ord.

Og dens leksikalske norm afspejler nøje de synspunkter på færøsk talt sprog som et "fordærvet" sprog, eller hvilke adjektiver, man nu hæftede på det, som trængte til hjælp. Eller som en færøsk sprogmand har udtrykt det: "så er der næppe tvivl om, at man gennem skrift-

normens forbillede ønsker at frelse det fortabte talesprog” (Weyhe 1996:319)¹.

De to hovedmål for færøsk purisme har været at ”afgrænse” (Thomas 1991:55) sproget fra dansk og at distancere det nye skriftsprog fra og ophøje det over det ”fordærvede” talesprog med dets mange folkelige fremmede ord.

Dette er hovedsageligt sket ved at skabe et skriftsprog, hvor man dels forment og formener store dele af det eksisterende ordforråd adgang dels indfører neologismer. Herved forsøgte og forsøger man at ændre det hidtil eksisterende gamle dansk-færøske lånemønster radikalt. Færøsk purisme er derfor netop ikke et forsvar for traditionelle værdier. Den er tværtimod revolutionær i sin radikale forkastelse af fortiden.

Det synspunkt, at færøsk talt sprog ikke er et ønskeligt grundlag for skriftsprogets udvikling, bliver udtrykt ret præcist fra nærmest officielt hold af en ivrig tilhænger af færøsk purisme og ivrig skaber af neologismer, som i en omtale af, hvordan neologismer dannes eller ældre ord genoptages med nye betydninger, siger: ”Således er resultatet ofte blevet ordpar, hvor det ene ord er det rigtige færøske, det andet det, som alle eller de fleste siger”² (Poulsen 1996:20).

Med andre ord er det, som alle eller de fleste færinger siger, ifølge denne opfattelse ikke nødvendigvis ”rigtigt færøsk” (jfr. De Silva 1982:96). Færøsk normdannelse er derfor ikke orienteret i retning af befolkningens faktiske sprogbrug, snarere imod den. De ”fastsatte sprognormer”, d.v.s. de, som et eller andet organ har fastlagt, har oftest prioritet over de internaliserede sprognormer, som er ubevidst tillærte, og som er aktive i færøsk talt sprog.

Men der opstår jo et problem her. Den skrevne norm mangler nemlig et bagland af indfødte talende, der kan beskytte det skrevne sprogs normer mod erosion. De eneste indfødte talende, der kan kontrollere det skrevne sprogs normer, er folk, der selv taler det ikke-normerede talte sprog (jfr. Wexler 1971:343). Med andre ord er de eneste, der kan forsvare denne puristiske skriftnorm mod underminering, de selvsamme mennesker, der underminerer den.

2. Dikotomi

¹ Jfr. Frangoudaki 1992:374: ”... the project, aiming to save the language from its speakers” om kampen for katharevousa og mod demotike i græsk.

² ”Solei>is hevur úrsliði mangan veri> or>apør, har sum anna> or>i> er hitt rætta føroyska og hitt ta>, sum øll ella flest siga”

På denne måde opstår den for færøsk så karakteristiske dikotomi mellem, hvad man kunne kalde **kodificeret sprog** eller **normeret sprog** på den ene side og **ukodificeret sprog** eller **ikke-normeret sprog** på den anden (Thomsen 2000:16). Det kodificerede sprog omfatter både skrevet sprog og mundtligt sprog baseret på skrift og dele af det almindelige daglige talte sprog, det såkaldte **fællessprog**, d.v.s. grammatiske konstruktioner og leksikon, der bliver brugt forskelsløst i al slags færøsk. Leksikalsk enten som stilistisk neutrale ord, f.eks. *bi>ja*, *hús*, *grønur* o.s.v. eller stilistisk markerede ord, f.eks. *smalur* (i betydningen 'dum'), *grovur* (i betydningen 'god til noget'). Nogle af de stilistisk markerede ord vil naturligvis ofte findes i utvungne kontekster, men tilhører ikke derfor nødvendigvis ukodificeret færøsk. Eller sagt på en anden måde: den stilistiske inddeling går på tværs af inddelingen i kodificeret og ukodificeret sprog.

Sagt i korthed består forskellen i følgende:

- Der eksisterer et kvantitativt set betydeligt lag i talt færøsk af leksikalske elementer, ofte gamle og veletablerede **låneord**, **mest af dansk-plattysk oprindelse**, som ikke får adgang til færøsk skriftsprog. Det neutrale ukodificerede leksikalske element i dette lag udgør sammen med fællesordene kernen i det færøske ordforråd.
- Et stort antal **internationalismer** anvendes frit i neutralt talt færøsk, mens de kun i begrænset omfang tillades i færøsk skriftsprog. Sammen med det ovennævnte dansk-tyske element udgør de ukodificeret færøsk sprog.
- I færøsk skriftsprog findes et kvantitativt set betydeligt lag af puristiske **neologismer**, som kun i begrænset omfang træffes i talt færøsk.
- Der eksisterer et stort antal *par*, ofte betegnende ganske hverdagsagtige foreteelser og begreber, hvis medlemmer kan være et ukodificeret ord ~ et skriftsprogsord (f.eks. *lepastift* ~ *varrastift* 'læbestift', et ukodificeret ord ~ et fællesord (f.eks. *forsvinna* ~ *hvørva* 'forsvinde', eller i sjældne tilfælde et fællesord ~ et eksklusivt skriftsprogsord f.eks. AIDS – *ey>kvæmi* 'AIDS').

Denne divergens findes ikke kun blandt verber, adjektiver og substantiver, men også blandt pronominer, adverbier, funktorer o.s.v. Jeg vil i det følgende for nemheds skyld, selv om det måske ikke er helt præcist, henholdsvis anvende betegnelsen **færøsk skriftsprog** (inklu-

sive den mundtlige variant i radioudsendelser, foredrag o.lign.) og *talt færøsk*, som i store træk kan defineres sådan:

talt færøsk: fællessprog + ukodificeret sprog

færøsk skriftsprog: fællessprog + eksklusive skriftsprogs-elementer

Det mest karakteristiske element i denne færøske dichotomi er det store antal stilistisk umarkerede, neutrale ukodificerede ord i talt færøsk. Alle sprog har lag af slang, argot, jargon og deslige. Færre har et stort antal dagligdags former, der konsekvent afviger fra dem, der er foreskrevne af standardsproget. Det er eksistensen af disse neutrale ukodificerede former, der udgør forskellen mellem talt færøsk og det tilsvarende standardtalesprog eller rigssprogsnorm i Paris, London, Moskva eller København (jfr. Townsend 1990:15).

Diglossi

Jeg har selv brugt den fergusonske betegnelse *diglossi* (Ferguson 1959 (1972)) om denne færøske foreteelse (Thomsen 1993:3; 1999:56–57; 2000:16). Men måske er det ikke den helt rigtige betegnelse (hvilket ikke udelukker, at man kan få udbytte af litteraturen om diglossi i andre sprog).

Det ville sikkert være det rigtigste at undersøge dette fænomen inden for rammerne af **registervariation** (se f.eks. Biber 1998; 1995; Hudson 1994). Men det kræver undersøgelser med basis ikke alene i et færøsk skrevet korpus, men især i et talt korpus, som endnu ikke eksisterer.

3. Præskription og deskription

Det, som jeg vil se lidt nærmere på her, er de **leksikografiske** konsekvenser af ovenstående. Jeg vil vælge nogle eksempler fra de nyeste ordbøger, tre tosprogede og én ensproget ordbog, der er udkommet i tidsrummet 1992–1998:

DA-FÆ 1995 = Petersen, Hjalmar P. (1995). *Donsk-føroysk orðabók*. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag

DA-FÆ 1998 = í Skála, Annfinnur; Jacobsen, Hanne; Mikkelsen, Jonhard; Wang, Zakarias (1998). *Donsk-føroysk orðabók*. Tórshavn: Stívin

EN-FÆ 1992 = í Skála, Annfinnur; Mikkelsen, Jonhard; Wang, Zakarias (1992). *Ensk-føroysk orðabók*. Tórshavn: Stívin
 FÆ OB 1998 = Poulsen, Jóhan Hendrik W.; Simonsen, Marjun; í Lon Jacobsen, Jógvan; Johansen, Anfinnur; Hansen, Zakaris Svabo (1998). *Føroysk orðabók*. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag

Som nævnt ovenfor, opererer færøske ordbøgers normdannelse på det leksikalske område især ved hjælp af udelukkelse af uønskede ord, uanset deres hyppighed i neutralt ukodificeret sprog, og ved hjælp af medtagelse af neologismer, som ofte må siges at være sjældne og ligge på grænsen til at være idiolektismer.

Indtil begyndelsen af 1990-erne lå den afgørende grænse i færøsk leksikografi så at sige fast mellem det ukodificerede sprog på den ene side uden for ordbogens korpus og det kodificerede sprog på den anden side som udgørende ordbøgernes korpus.

Det betyder bl.a., at et meget stort antal hyppigt anvendte, ofte højfrekvente, neutrale leksemer i færøsk ikke træffes i ordbøger, ej heller findes hyppigt brugte internationalismer indbefattet i deres korpus.

EN-FÆ 1992 betød et lille skred hen imod en bredere opfattelse af det færøske korpus. Og DA-FÆ 1995 var i flere henseender et brud med den herskende radikale puristiske leksikografiske tradition. Heller ikke modersmålsordbogen (FÆ OB 1998) er helt upåvirket af andre strømninger i færøsk leksikografi end de puristiske.

Men det er stadigvæk sådan, at betydende dele af det neutrale, dagligdags ordforråd er forvist til det ukodificerede sprog og dermed udelukket fra færøske ordbøger. I stedet medtager man ord, som spænder fra at være neutrale skriftsprogssynonymer for ukodificerede begreber til nærmest at være idiolektismer.

Som et eksempel på udelukkelse og ønske om at indføre et andet ord i færøsk ved ordbøgers hjælp, vil jeg nævne det rum, hvor kropshygien foregår. Der er overhovedet ingen tvivl, at man blandt færinger kalder dette rum *ba>iverilsi*.

Men man vil lede forgæves efter dette ord i FÆ OB. DA-FÆ 1998 skriver sub *badeværelse* 'ba>(i)rúm, ba>stova'. EN-FÆ 1992 oversætter *bathroom* som 'ba>(i)rúm, ba>stova' og DA-FÆ 1995 har under *badeværelse* 'ba>irúm, ba>rúm, ba>stova'.

ba>iverilsi

<i>EN-FÆ 1992</i>	<i>DA-FÆ 1995</i>	<i>DA-FÆ 1998</i>	<i>FÆ OB 1998</i>
<i>ba>(i)rúm, ba>stova</i>	<i>ba>irúm, ba>rúm, ba>stova</i>	<i>ba>(i)rúm, ba>stova</i>	<i>ba>irúm, ba>rúm, ba>stova</i>

Men på trods af denne massive enighed hos forfatterne om ikke-eksistensen af *ba>iverilsi*, så fremturer færinger i at bruge netop dét ord. Man kan såmænd godt træffe de andre ord i skrift, men netop som skriftsprogssynonymer for *ba>iverilsi*. Men i en almindelig samtale – og for øvrigt også ofte i skrift - vil *ba>iverilsi* være det ord, man møder.

FÆ OB 1998 har *verilsi* med som opslagsord, om end markeret som ”talesprog”. Hvorfor *ba>iverilsi* så ikke er med, er lidt uklart.

Der er ligeledes heller ikke mindste tvivl om, at man på Færøerener siger *støvsúgvári* eller måske endda *støvsugári* om det kendte apparat. Ikke desto mindre findes ordet kun i to af de nævnte ordbøger, mens de alle sammen har skriftsprogordet *dustsúgvári*, som næppe nogensinde høres i talt sprog, men er udbredt i skriftsprog som et nærmest neutralt skriftsprogssynonym for *støvsúgvári*.

støvsúgvári

<i>EN-FÆ 1992</i>	<i>DA-FÆ 1995</i>	<i>DA-FÆ 1998</i>	<i>FÆ OB 1998</i>
<i>dustsúgvári, støvsúgvári</i>	<i>dustsúgvári, støvsúgvári</i>	<i>dustsúgvári</i>	<i>dustsúgvári, dustslúkari (sj.)</i>

Igen kan man undre sig lidt over, hvorfor FÆ OB 1998 ikke har ordet med, al den stund den har *støv* med som opslagsord med etiketten ”talesprog”.

Også inden for fagsprog eller fagligt præget sprog finder man dette ønske om ved ordbogens hjælp at ændre færingers sprogbrug. Der er for eksempel overhovedet ingen tvivl om, at både elektrikere og ikke-fagfolk taler om *kortslutningur* på færøsk.

Hvis man ser efter i ovennævnte ordbøger, finder man en divergens, idet EN-FÆ 1992 og DA-FÆ 1995 har *kortslutningur* med, de to andre ikke. DA-FÆ 1995 har den interessante tilføjelse, at *kortslutningur* er ”talesprog”, *skammlop* ”skriftsprog”. Det sidste er nok rigtigt, idet *skammlop* tilsyneladende endnu kun træffes i skriftsprog og skriftsprogspæret tale og på trods af ihærdige forsøg på at udbrede ordet næppe er kendt af alle færinger endnu, mens *kortslutningur* næppe er talesprog i den gængse forstand, at det skulle være særlig uformelt eller præget af substandard. Det er tværtimod i talt færøsk fuldstændig neutralt, foruden også at være fagsprog.

kortslutningur

<i>EN-FÆ 1992</i>	<i>DA-FÆ 1995</i>	<i>DA-FÆ 1998</i>	<i>FÆ OB 1998</i>

<i>streymslit, skammlop, kortslutningur</i>	<i>(tlm.) kortslutningur, (skr.) skammlop</i>	<i>skammlop, samanrenning, samanlop, slit</i>	<i>skammlop</i>
---	---	---	-----------------

Når man bemærker, at EN-FÆ 1992 og DA-FÆ 1998, der har næsten samme forfatterkreds, divergerer i deres opfattelse, kunne man måske få det indtryk, at der er sket en ændring i færøsk i løbet af de seks år, der er gået imellem de to ordbøgers udgivelse. Det er der imidlertid ikke, men måske i forfatterens anskuelser.

Hvis man vender sig til almindeligt brugte fremmedord og internationalismer, finder man stort set samme historie. Både blandt læger og kvinder anvender man så at sige udelukkende ordet *abortera* om at *abortere*.

abortera

<i>EN-FÆ 1992</i>	<i>DA-FÆ 1995</i>	<i>DA-FÆ 1998</i>	<i>FÆ OB 1998</i>
<i>hitta reis, kasta burtur</i>	<i>abortera</i>	<i>hitta reis, eiga í ótí, fáa tak</i>	<i>hitta reis, kasta burtur, fara illa</i>

Når man ser på oversættelserne i DA-FÆ 1995 og DA-FÆ 1998 af det samme danske ord *abortere*, skulle man næsten ikke tro, at vi talte om samme sprog. Kun Petersen har det almindeligt brugte ord – og kun det –, mens alle de andre har nogle udtryk, der ikke er almindeligt brugte i nutidigt talt færøsk og hvoraf i hvert fald *kasta burtur* også bruges om dyr.

4. Kontakt

Det, som jeg har omtalt ovenfor, vedrører hovedsageligt det i talt færøsk fuldt ud accepterede neutrale ordforråd. Men færøsk leksikografi står over for endnu ét problem. Foruden den eksisterende dikotomi i færøsk mellem et kodificeret sprog og et ukodificeret sprog, der bl.a. omfatter en stor del af det neutrale færøske ordforråd, har vi desuden til stadighed en kompliceret vekselvirkning mellem dansk og færøsk, som kan anskues på mange forskellige måder som sprogkontaktfænomen.

Jeg vil ikke her komme nærmere ind på den eventuelle forskel mellem code-switching og lån, men henviser til den efterhånden ganske omfattende eksisterende litteratur (se f.eks. Milroy & Muysken 1995; Myers Scotton 1995; Auer 1998; Muysken 2000, se også Levelt 1989).

Men uden selvfølgelig at vove at påstå, at det slet ikke findes, tror jeg dog, at man roligt kan sige, at intrasentiel code-switching er et marginalt fænomen i færøsk.

Man kan næppe sige, at færinger skifter til dansk, altså foretager code-switching, men snarere at færinger vælger en strategi, hvor der på det konceptuelle plan bliver taget en beslutning om at udtrykke sig med ét ord eller udtryk frem for et andet. Og nogle af disse semantiske elementer *kan* opfattes som ”danske” af nogle mennesker. Og om disse ord er ”danske” eller ej, er ikke altid let at afgøre, ligesom holdningen også har skiftet. Og hvad der for den historiske lingvistik er interferens fra et andet sprog, behøver ikke være det for de lægfolk, der taler sproget. Færinger vidste f. eks. ikke, at *kerlighed* ’kærlighed’ var ’ufærøsk’, før de fik det at vide af vores sprogfolk.

Vore ordbøger bygger i høj grad på forestillingen om et sprog som et diskret system med faste grænser. Vore ordbøger synes for en del at være fremvokset af forestillingen om en folkegruppe med veldefinerede grænser, med et vel afgrænset sprog. Hverken vores teoretiske eller praktiske leksikografi har rigtigt været indrettet på at håndtere en helt anden virkelighed, såsom sprog med diffuse grænser, sprog, som i leksikalsk henseende måske ligefrem udgør et kontinuum med et andet sprog, sprog, der er ved at blive releksikaliseret o.s.v.

I hvert fald talt færøsk kan betragtes som et åbent leksikalsk system over for dansk, hvor det danske leksikon altid står til rådighed som kilde og fælles referenceramme. I princippet kan næsten hvilket som helst dansk ord, hvis det er påkrævet, få færøsk fonetisk og grammatisk form og anvendes i hvert fald som engangsord (Hagström 1977: 33; Thomsen 1996:18).

I talt færøsk bliver der hele tiden spontant anvendt et betydeligt antal ord fra dansk, der er umiddelbart forståelige for færinger, fordi vi kender det danske udgangspunkt, men som måske ikke altid kan siges at høre til det accepterede færøske repertoire.

5. Accept

Der er i færøsk i hvert fald tre grader af accept for låneord og fremmedord

- 1) ord, der er accepteret i det **kodificerede** sprog;
- 2) ord, der er accepteret i **ukodificeret** sprog, men ikke i det kodificerede;

- 3) ord, der i ukodificeret sprog bliver mere eller mindre frit anvendt, men som ofte føles anderledes end 2) og ikke er accepteret på samme måde;

Spørgsmålet vedrørende ”danskhed” er, om der er et punkt på en tænkt skala, hvor ord på hver sin side af punktet antages at tilhøre en accepteret eller ikke-accepteret gruppe vedrørende danskhed. Og hvis det forholder sig sådan, om dette punkt er sat vilkårligt eller ikke (Thomsen 2000:19). Og hvilke faktorer, der betinger dette punkts placering.

Man kan måske tale om ord, der er **markerede** eller **umarkerede** for danskhed. Ord som *forstanda*, *viss(i)* vil da være umarkerede for danskhed, eftersom de er fultud accepteret og integreret i ukodificeret sprog, mens f.eks. ord som *belemra* eller *avhengigheitsforhold* vil være markerede (jfr. også Petersen 1995 (b):3).

Der er ikke nødvendigvis nogen entydig sammenhæng mellem et ords hyppighed og dets accept, da accept jo i høj grad er en funktion af sprogkulturen. Og det er jo et velkendt fænomen, at man kan gå ind for én norm, men benytte sig af en anden.

Færøske ordbøger har med de nævnte undtagelser i det store og hele kun omfattet 1). DA-FÆ 1995 er en undtagelse, idet den i en vis udstrækning også inkluderer 2).

Den præskriptive holdning til ordene i gruppe 3 er – ikke overraskende – ganske klar: de skal ikke med i ordbøger.

Hvis man har ambitioner om en deskriptiv leksikografisk behandling af færøsk, opstår der problemer. Vi mangler ikke kun i færøsk leksikografi, men i det hele taget i færøsk lingvistik en tilfredsstillende model til behandling af dette spørgsmål.

Med vores nuværende viden vil det ofte bero på et skøn, om et ord skal placeres i 3) eller 2). Og vi er meget langt fra nogen tilfredsstillende løsning på den leksikografiske behandling af gruppe 3).

6. Konklusion

Den færøske puristiske leksikografi er jo også på sæt og vis deskriptiv. Den beskriver bare én bestemt side af det færøske sprog og udelukker stort set en anden side.

Og i hvert fald tre af de her nævnte færøske ordbøger, nemlig EN-FÆ 1992, DA-FÆ 1998 og FÆ OB 1998, ser helt klart ikke deres opgave i at give en dækkende beskrivelse af neutralt talt færøsk sprog.

De ser den snarere som i forlængelse af traditionel færøsk leksikografi bl.a. ved hjælp af ordbøger at fremme færøsk purisme.

Vejen frem til dette mål går bl.a. over udelukkelse af hyppige, neutrale – men uønskede – ord og medtagning af – ofte sjældne – nydannelser m.m.

Af ovennævnte ordbøger synes DA-FÆ 1998 i snarere at være tiltænkt færinger end danskere og færinger. I forordet til DA-FÆ 1988 (1998:3) siges det ret præcist, hvad forfatterne forventer, færinger bruger en dansk-færøsk ordbog til ”men vi har hele tiden haft i tankerne, at de fleste af dem, der vil bruge denne ordbog, formentlig er færinger, og at færinger ofte går vejen over dansk for at finde et passende færøsk ord eller en god oversættelse af en dansk sætning”³ (om evt. konsekvenser se også Thomsen 1996:14–16).

Bestræbelserne på at rense sproget for ord, der enten er en vigtig del af det talte sprogs neutrale leksikon eller som er integrerede elementer af det ekspressive sprog, har henvist kvantitativt og denotativt betydende dele af færøsk ordforråd til det ukodificerede sprog og dermed til ord, der i vid udstrækning afvises i færøske ordbøger. Dermed er den puristisk orienterede færøske leksikograf afskåret fra at bruge vigtige elementer i færøsk som opslagsord eller oversættelse og vil i tosprogede ordbøger ofte afholde sig fra at bruge en nærliggende og dækkende færøske oversættelse til fordel for mere diffuse ækvivalenter.

Men konsekvensen er, at man ikke skal forvente at kunne anvende disse ordbøger på samme måde som traditionelle ordbøger over europæiske sprog. De vil i en hel del tilfælde give svar, som kun fra bestemte synspunkter kan siges at dække en færøsk virkelighed, og indimellem svar, der ikke er helt forståelige – heller ikke for færinger.

7. Litteratur

Ordbøger

DA-FÆ 1995 = Hjalmar P. Petersen 1995 (a): *Donsk-føroysk orðabók*.
Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag

³ ”men vit hava alla tíðina hugsað um, at tey allarflestu, ið fara at nýta hesa orðabók, helst eru føroyingar, og at føroyingar tíðum fara um danskt fyri at finna hóskiligt føroyskt orð ella góða føroyska tálning av donskum setningi”

- DA-FÆ 1998 = Annfinnur í Skála/ Hanne Jacobsen/ Jonhard Mikkelsen/ Zakarias Wang 1998: *Donsk-føroysk orðabók*. Tórshavn: Stívin
- EN-FÆ 1992 = Annfinnur í Skála/ Jonhard Mikkelsen/ Zakarias Wang 1992: *Ensk-føroysk orðabók*. Tórshavn: Stívin
- FÆ OB 1998 = Jóhan Hendrik W. Poulsen/Marjun Simonsen/Jógvan í Lon Jacobsen/Annfinnur Johansen/Zakaris Svabo Hansen 1998: *Føroysk orðabók*. Tórshavn: Føroya Fróskaparfelag
- FÆ-DA 1891 = Jakob Jakobsen 1891: *Ordsamling og register*. I: V.U. Hammershaimb. *Færøsk Anthologi*. I–II. København: S.L. Møllers Bogtrykkeri (genoptrykt 1947 og senere)
- FÆ-DA 1928 = M.A. Jacobsen/Chr. Matras 1927–1928: *Føroysk-donsk orðabók*. Tórshavn: Felagið Varðin; København: J.H. Schultz Forlag A/S. (2.udg. 1961 Tórshavn: Føroya Fróskaparfelag). Supplement Poulsen J.H.W. 1974. Tórshavn: Føroya Fróskaparfelag)
- SVABO 1966 = J.C. Svabo 1966: *Dictionarium Færoense. Færøsk-dansk-latinsk ordbog*. Udgivet af Chr. Matras. I, Ordbogen. København: Munksgaard og J.C. Svabo 1970: *Dictionarium Færoense. Færøsk-dansk-latinsk ordbog*. Udgivet af Chr. Matras. II, Indledning og registre. København: Munksgaard

Anden litteratur

- Auer, J.C.P. 1998: From Code-Switching via Language Mixing to Fused Lects: Towards a Dynamic Typology of Bilingual Speech. I: *InList No. 6. Interaction and Linguistic Structures*.
<http://www.ling.uni-konstanz.de/home/couperku/inlist-index.html>
- Biber, Douglas 1988: *Variation across speech and writing*. New York: Cambridge University Press
- Biber, Douglas (1995): *Dimensions of register variation. A cross-linguistic comparison*. New York: Cambridge University Press
- De Silva, M.W. S. 1982: Some Consequences of Diglossia. I: W. Haas (udg.). *Standard languages. Spoken and written*. Manchester: Manchester University Press, 94–122.
- Ferguson, Charles A. 1959 (1972): Diglossia. I: *Word*, vol. XV, 1959, 325–40. I: P.P. Giglioli (udg.): *Language and Social Context*. Harmondsworth: Penguin, 232–251

- Frangoudaki, Anna 1992: Diglossia and the present language situation in Greece. I: *Language in Society* 21, 365–381
- Hagström, Björn 1977: ”Hví hefur nekarin fepur?”. I: *Fróðskaparrit* 25. bók. Tórshavn, 26–56.
- Hudson, Alan 1994: Diglossia as a Special Case of Register Variation. I: Douglas Biber & Edward Finegan (udg.): *Sociolinguistic perspectives on register*. New York & Oxford: Oxford University Press, 294–314.
- Levelt, Willem 1989: *Speaking: From Intention to Articulation*. MIT Press: Cambridge, Mass.; London, England
- Milroy, Lesley & Muysken, Pieter (udg.) 1995: *One speaker, two languages*. Cambridge University Press: Cambridge
- Muysken, Pieter 2000: *Bilingual Speech. A Typology of Code-Mixing*. Cambridge: Cambridge University Press
- Myers Scotton, Carol 1995: A lexically based model of code-switching. I: Lesley Milroy & Pieter Muysken (udg.): *One speaker, two languages*. Cambridge University Press: Cambridge, 233–256.
- Petersen, Hjalmar P. 1995 (b): Innlænt orð í føroyskum. I: *Málting* 13, Tórshavn, 1–8.
- Poulsen, Jóhan Hendrik W. 1996: Fløga – lítil orðasøga. I: *Málting* 17, Tórshavn, 20–24.
- Thomas, George 1991: *Linguistic Purism*. London & New York: Longman
- Thomsen, Johnny 1993: Eitt sindur um orðabókagerð. I: *Málting* 7, Tórshavn, 2–13
- Thomsen, Johnny 1996: Brúka argjakonur lepastift ella Nætta argjakvinnur varrastift? I: *Málting* 16, Tórshavn, 10–24.
- Thomsen, Johnny 2000: ”Talað mál”. Leksikografiskt putl. I: *Málting* 28, Tórshavn, 12–24.
- Tomsen, Džonni (= Thomsen, Johnny) 1999: Tolkovyj slovar' farerskogo jazyka. Problemy puristiãeskoj leksikografii. I: *Skandinavskaja filologija (Scandinavica)*, vyp. 6, S.-Peterburg: Izd. S.-Peterburgskogo universiteta, 55–63.
- Townsend, Charles. E. 1990: *A Description of Spoken Prague Czech*. Columbus, Ohio: Slavica Publishers, Inc.
- Wexler, Paul 1971: Diglossia, language standardization and purism: parameters for a typology of literary languages. I: *Lingua* 27, North-Holland Publishing Company, 330–354.
- Weyhe, Eivind 1996: Genitiven i færøske grammatikker – et problem-barn. I: *Til Inger Ejskjær på halvfjerdsårsdagen den 20. maj 1996*. Institut for dansk Dialektforskning. København: C.A. Reitzels Forlag, 308–320.